

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Cene inšeratom podogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996 — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček račun Ljubljana 15.179
Telefon št. 2549

Manifestacija za zvezo Slovenije z morjem

Važna konferenca slovenskih in hrvatskih gospod. krogov v Ljubljani

Ljubljana, 6. maja.

Danes dopoldne ob 10 je bila v univerzitetni zbornici širša konferenca slovenskih in hrvatskih gospodarstvenikov, ki jo je sklical Akcijski odbor za železniško zvezo Slovenije z morjem. Konferenca so se udeležili odlični zastopniki slovenskega in hrvatskega gospodarstva, ki so se vsi enodušno strnili v zahtevo, da je graditev železniške proge Kočevje—Sušak, s čemer bi Slovenija dobila že davno zaželeno in že večkrat zagotovljeno zvezo z Jadranskim, neodložljiva in nujna.

Konferenco je vodil predsednik Akcijskega odbora, župan mesta Sušaka g. Ružič, ki je v začetku pozdravil bana dravske banovine dr. Marušića, zastopnika ministra za trgovino in industrijo g. Krajača, zastopnika bana savske banovine dr. Araničkega, ljubljanskega župana dr. Puca in podžupana prof. Jarc, podbana dr. Pirkmajerja, zastopnika Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine g. Cerića, ministra n. r. Svečila, senatorja Kukuljevića, narodne poslance in banske svetnike obeh banovin ter naposled številne predstavnike slovenskih in hrvatskih gospodarskih krogov.

Nato so bile sprejete udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju ter pozdravne brzojavke ministrskemu predsedniku Nikoliju Unuzoviću, banu savske banovine dr. Ivi Peroviću, ministru trgovine in industrije g. Demetroviću, finančnemu ministru g. dr. Gjorgjeviću in prometnemu ministru generalu Miloslavjeviću.

Sušaški župan poroča

Predsednik Ružič je nato v daljšem referatu najprej pojasnil historijat problema zveze Slovenije z morjem. Mislil se je pojavila takoj po vojni, ko smo z rapalsko pogodbo izgubili zvezo s Trstom in Reko, ki sta prišla v tuje roke. Takrat se je vsa slovenska javnost zanimala za podaljšanje kočevske železnice in je takoj nastala cela vrsta projektov, ki so jih podpirale razne gospodarske skupine. Izmed teh projektov so ostali trije najbolj, ki so še danes najbolj aktualni. Že 1. 1922 je vlada odredila, da se 2 milijona dolarjev Blairrovega posojila porabi za graditev železniške proge Kočevje—Sušak. Toda denar se je porabil za druge stvari. Finančni zakon iz maja 1927 je ukazal, da se ima proga Kočevje—Vrbovsko graditi iz že zaključenih posojil ali iz novih. Toda tudi takrat ni prišlo do graditve. Predsednik je dalje utemeljeval nujno potrebo naše zveze z morjem. Danes gre ves izvoz iz dravske banovine skozi tuja pristanišča. Vsako leto gre 80 milijonov dinarjev za prevoznino na italijanski železnicih, zaposluje se pri tem tuji delavci itd. Vse naše gospodarstvo občutno trpi zaradi tega. Pa tudi za tujski promet je zveza Slovenije z morjem bitnega pomena. Proga Ljubljana—Sušak čez Zagreb je dolga 371 km, Ljubljana—Reka čez St. Peter pa 138 km, torej za 233 km krajša. Če bi se udeležila železniška proga Kočevje—Sušak, bi bila naša pot do morja po domači zemlji krajša za 184 km. Na koncu je predsednik govoril o velikem pomenu Jadrana za našo državo, ki ne sme ostati samo primorska država, ampak se mora razviti v pomorsko silo, in naglašal pomanjkanje jadranske orientacije v naši državni politiki. Kot primer slednjega je navedel svoj razgovor z nekim visokim našim javnim funkcionarjem, ki je dejal, da je za nas Donava važnejša kakor Jadrana.

Referat g. Ružiča je zbudil živahno pritrdjevanje in ploskanje.

Za njim je ban g. dr. Marušić pozdravil vse navzoče in se zahvalil veliki iniciativnosti akcijskega odbora. Povdaril je, da današnja konferenca nima namena, da bi prepričevala o potrebi zveze Slovenije z morjem, ampak da konstatira to potrebo, glede katere mora vladati enodušnost povsod. Zveza dravske banovine z Jadranskim ni ogromnega pomena samo za Slovenijo, ampak za vso državo. Gradnja te železniške proge mora izveneti kot kompenzacija za naše izgubljene kraje pod Italijo. Zaključil je z rekomo: «vivere non necesse, sed navigare necesse est».

Debata

Nato je predsednik otvoril debato in prosil vse navzoče, naj ne debatirajo o projekti, ampak naj manifestirajo za čimprejše uresničenje cilja, ki si ga je akcijski odbor zastavil.

Prvi se je oglašil k besedi

predsednik Zbornice za TOI v Ljubljani g. Jelačin, ki je v glavnem izvajal: Dolga je borba, toda kloniti ne smemo kljub razočaranjem, ki smo jih doživeli. Za Slovence je morje potrebno. Obljubljena nam je bila zveza z njim že večkrat, toda ostala je samo pri besedah. Ko je bila po zadnji širši konferenci slovenskih in hrvatskih gospodarstvenikov na Sušaku leta 1930 deputacija Akcijskega odbora pri takratnem ministrskem predsedniku generalu Zivkoviću in intervenirala glede kreditov za gradnjo železnice Kočevje—Vrbovsko, je gosp. Zivković dejal, da so denar porabile prejšnje vlade. To je žalostno dejstvo, še bolj žalostno pa je drugo, da se ni začela graditi transverzalna železnica St. Janž—Svenica, ki bi bila dolga samo 12 kilometrov, čeprav so bili krediti odredeni. Nato je omenjal, da se zadnje čase kažejo znaki zboljšanja gospodarskega položaja in da danes ne more več držati izgovor, da denarja ni. Denar je tu, če ne v enem pa v drugem žepu. Treba je le voljo in hotenja, da se ga vzame. Poleg železniške zveze z morjem pa je potrebna tudi avtomobilska cesta na Sušak, kar je neprecenljive važnosti za tujski promet. Naši merodajni faktori bi se morali zavedati, da je vstop v samo državo tudi s severa, ne samo z juga čez Solun. Zaključil je z apelom na vse merodajne kroge, naj takoj začno z delom za uresničenje zveze Slovenije z morjem.

Predsednik je nato konferenco za pol ure prekinil. Med tem časom so šli vsi udeleženci na balkon univerze, kjer so prisostvovali manifestacijskemu zborovanju Jadranske Straže na Kongresnem trgu.

Jadranska Straža se pridružuje

Nato se je konferenca nadaljevala. Podban in predsednik oblastnega odbora JS dr. Pirkmajer je prebral izjavo Jadranske Straže, ki se pridružuje zahtevi po zvezi Slovenije z morjem.

Zastopnik trgovskega ministra g. Krajač je opravičil odsotnost svojega šefa in obljubil vso pomoč ministrstvu za trgovino in industrijo. Nato je orisal smernice naše trgovinske politike glede na naše morje. Smo izrazila pomorska država in moramo zaradi tega organizirati našo pomorsko in tranzitno trgovino. Najvažnejši pogoj za to pa je najhitrejša zveza naših pristanišč z zaledjem. S tega vidika je treba forsirati graditev proge, ki naj bi dravsko banovino po najkrajšem potu zvezala z morjem.

Za zagrebško trgovsko zbornico

sta govorila njen podpredsednik dr. Jakl in generalni tajnik Cuvaj, ki sta obljubila vso pomoč svoje zbornice v borbi za zvezo Slovenije z morjem, saj je ta zveza tudi v interesu gospodarstva savske banovine. Zlasti hrvatskega Primorja. G. Cuvaj je povdaril, da bi bila proga Kočevje—Sušak gotovo tako visoko aktivna, da bi se iz presežka lahko gradile druge železniške proge.

Zastopnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine g. Cerić je naglašal, da je glavno v našem gospodarstvu izvoz, ki gravitira na Jadran. Naša prometna politika mora povezati zaledje z morjem in obremeniti naše luke s tranzitom. Obljubil je vso pomoč svoje ustanove.

Krajše izjave so podali nato podpredsednik osrednjega odbora Narodne odbrane in urednik »Jugoslavanskega Lloyd« dr. Malinar, župan mesta Bakra Antić in za združene trgovce na Sušaku in Bakru g. Bačić.

Senator Kukuljević je povdarjal, da je treba nujno gledati na to, da se bo graditev proge odala domačim podjetjem, ne pa tujim. Senator dr. Rožič je citiral iz neke nemške revije članek nekega pomorskega strokovnjaka, ki trdi, da bosta v bližnji bodočnosti izmed vseh morij imela najvažnejši vlogi Tihi Ocean in Sredozemsko morje. Če hočemo tedaj, da nas čas ne bo prehitel, moramo poskrbeti za naš Jadran. Zveza Slovenije z morjem je v tem oziru neprecenljiva važnosti.

Finančna plat proge

Generalni ravnatelj »Rude in kovine« in banški svetnik g. Lovšin je mnenja, da je zdaj naša naloga poiskati finančno traso, iz katere se bo gradila projektirana železniška zveza. Železniška proga Kočevje—Sušak in potrebne investicije v sušaškem pristanišču bi stale 350 do 400 milijonov. Proga sama okrog 250 milijonov. Od tega bi 220 milijonov ostalo doma, 3 do 4 milijone bi šlo za zemljišča, okrog 50 milijonov za stavbni les, za delavske mezde pa okrog 140 milijonov. Koliko brezposelnih delavcev bi dobilo zaposlitve pri tem javnem delu? G. Lovšin se pridružuje mnenju g. Jelačina, da imamo denarja dovolj, samo hoteti ga je treba. Možnost financiranja projekta zveze Slovenije z morjem je samo pri državi, ki naj to stori ali iz bužetnih sredstev ali pa naj najame posojilo, notranje ali zunanje. Na koncu povdarja, da bodi odsljed naprej naloga akcijskega odbora predvsem študij in iskanje finančnih možnosti in sredstev.

V imenu ljubljanske inženjerske zbornice je govoril ing. Pirkmajer, ki je povdarjal, da so domači inženjerji na razpolago za delo. Gledati bo treba, da bodo zaposlene same domače moči. Nato so govorili še v imenu odbora za zgraditev železnice St. Janž—Svenica ing. Zupancič, za Obrtno zbornico v Zagrebu g. Kunčič, za sekcijo gradbenih inženjerjev in arhitektov ing. Hribar, banški svetnik iz Gorskoga kotara Malivac, ki je med drugim naglašal, da pri nas nujno pogrešamo ministertvo za javna dela, ina tajnik zbornice za TOI v Ljubljani dr. Koce, ki je povdaril, da je že 15 let od tega, kar smo se zedinili v Jugoslavijo, pa Slovenija še vedno ni prišla v organičen sklop z ostalo železniško mrežo v državi. Graditev kočevske proge je zaradi tega nujna.

Sestanek v Ankari

Grčija ostane zvesta svojim prijateljem

Carigrad, 6. maja. Z ozirom na vesti, ki so jih lansirali zadnje čase zlasti italijanski listi, so turški časnikarji intervjuvali grškega vojnega ministra Kondylisa, ki je skozi Carigrad potoval v Ankaru, kaj je na teh vesteh resnice.

General Kondylis je odgovoril, da so te vesti brez podlage. Grčija je podpisala balkanski pakt in mu bo ostala zvesta, ker ni nobenega razloga, da bi izstopila. Nasprotno Grčija le želi, da se ta pakt okrepi in da se mu pridruži tudi Bolgarija.

General Kondylis se danes nahaja že v Ankari, kjer se bodo začela posvetovanja, kako izvesti in izpopolniti balkanski pakt po konkretnem dogovoru med Turčijo in Grčijo, ki naj zagotovi sodelovanje teh dveh držav v interesu miru.

Ankara, 6. maja. AA. Anatolska agencija poroča: Minister zunanjih zadev turške republike Fevfik Ruždi-bej je priredil snodi večerjo na čast grškemu vojnemu ministru generalu Kondylisu. V govoru, ki ga je imel pri tej priliki, je dr. Fevfik Ruždi-bej med drugim naglasil, da sta Turčija in Grčija, odkar sta postavili temelje svojemu sedanjemu prijateljstvu, zmerom delali na to, da s čim pogostejšimi osebnimi sestanki svojih voditeljev čim bolj druga drugo spoznata. Dalje je govornik naglasil potrebo, da bi se splošni turški in

Predsednik je nato prečital številne pozdravne brzojavke, ki s ojih poslane razne občine iz naše Kočevske in Gorskoga kotara. Pozdravno brzojavko je med drugimi poslal tudi minister za socialno politiko dr. Novak, ki se je opravičil radi izostanka.

Zatem se je oglašil k besedi še

Ljubljanski podžupan prof. Jarc,

ki je predlagal, da se k resoluciji, ki se bo sprejela glede železniške zveze Slovenije z morjem, dostavi tudi zahteva po gradnji avtomobilske ceste. Prof. Jarc je nato orisal obupno stanje cest, ki nas po dolgih ovinkih vedežijo z Jadranskim, in podčrtaval važnost nove ceste predvsem za tujski promet in turizmo. — Predlog prof. Jarca je bil soglasno sprejet.

Potrebo gradnje ceste na Jadran je utemeljeval tudi zastopnik Avto-kluba.

Predsednik se je nato spomnil pokojnega g. Antona Lušina, ki je bil vnet sodelavec v akcijskem odboru. Pozval je navzočne, naj mu stoji za kličem »Slava!«

Nov akcijski odbor

Ker so se v teku 4 let, odkar obstoja akcijski odbor, razmere precej izpremenile in je več članov iz odbora izpadlo, je predsednik odredil volitve novega odbora. Soglasno je bila izvoljena lista, ki jo je predlagal g. Rebek: predsednik Gjorgije Ružič, župan mesta Sušaka, podpredsednik dr. Dinko Puc, župan mesta Ljubljane, tajnik I. V. Cerić, tajnik Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, tajnik II. dr. Jura Koce, tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani. Ostali odborniki pa so odlični predstavniki slovenskega in hrvatskega gospodarstva.

Resolucija

Ob zaključku je predsednik prebral resolucijo, ki se bo odposlala vsem pristojnim mestom. Resolucija se glasi:

Na širši konferenci gospodarstvenikov dravske in savske banovine, ki se je vršila dne 6. maja v Ljubljani, in po preletu splošnih gospodarskih razmer in potreb, se ugotavlja:

1. Čimbolj se gospodarska kriza zaostruje, tem težje se čuti škoda, ki nastaja našemu narodnemu gospodarstvu in narodu radi tega, ker se še vedno velik del našega blagovnega in potniškega prometa razvija čez tuje ozemlje in skozi tuja pomorska pristanišča radi pomanjkanja dobrih železniških zvez z našo obalo.

2. Najbolj izrazito prihaja do izraza ta škoda v dravski banovini, ki ima zelo razvito gozdarstvo, gozdarstvo in drugo industrijo, njena uvozna in iz-

Ali pojde Barthou v Rim?

Italija želi oživiti pakt štirih

Pariz, 6. maja. AA. »Ere Nouvelle« pri naša danes uvodnik o italijanskih poskusih, da bi se po Suvichevem neuspehu spet oživil pakt štirih in dosegl obisk zunanega ministra Barthouja v Rimu. List pravi med drugim:

»Želja Italije, da bi ponovno oživel pakt štirih in da bi v zvezi s tem ta ali oni francoski minister odšel v Rim, je naletela pri nekaterih francoskih politikih na ugoden sprejem. Mi pa mislimo, da gre Francija, ki je pred kratkim poslala na uraden obisk v Varšavo in Prago svojega zunanega ministra, in v katere imenu bo isti Barthou v kratkem obiskal Belgrad in Bukarešto, po pravi poti in da vodi politiko, ki je dejansko koristna za njeno varnost in za splošni mir. Zato je danes neumestno zahtevati od Francije, da bi ponovno oživila pakt štirih, ki je postal i de iure i de facto mrtva točka na papirju, odkar je Nemčija

vozna trgovina pa je odvisna od tujih pristanišč radi pomanjkanja zveze z našimi pristanišči v gornjem Jadranu, kamor po svojem zemljepisnem položaju gravitira.

3. Naš promet, ki se razvija skozi tuja pristanišča, se ravna po splošnih gospodarskih potrebah in razmerah, toda zmerom doseže nekaj stotisočev ton, tako da gre letno v inozemstvo okrog 70—80 milijonov dinarjev na prevoznino, stroških prevoženja itd. in tako odpade delavstvu iz najbolj pasivnih krajev velik letni zaslužek oziroma se ji poslabšujejo pogoji eksistence, kar je treba posebno povdariti.

4. Pomanjkanje zveze dravske banovine z našim Kvarnerom se odraža tudi v tem, ker radi tega ne moremo v naša pristanišča pritegniti tranzita našega srednjeevropskega zaledja in poleg tega je promet tujcev iz centralne Evrope k nam v precejšnjem delu navezan na tuje železnice in na tuje luke. S tem je oškodovan naš ugled in interesi železnice, pomorstva in ostalih gospodarskih činiteljev.

5. Neobhodno potrebo zgraditve zveze dravske banovine s sušaško progo so priznali merodajni faktori že takoj po zedinjenju in je priznanje te potrebe prišlo do polnega izraza ob priliki sklepanja Blairrovega posojila leta 1922, ko je bilo v silvo zgraditve omenjene zveze odrejenih dva milijona dolarjev, zgraditev proge sama pa je bila uvrščena med dela, ki se imajo prvenstveno izvesti. Tudi v finančnem zakonu od maja 1927 stoji, da se ima železniška proga Kočevje—Vrbovsko graditi iz že zaključenih posojil ali iz novih, ki se bodo še zaključila za splošno državno potrebo.

6. Če se upošteva, da je dravska banovina danes še vedno odsekana od morja, ker je njen železniški prometni sistem zaradi pomanjkanja prave zveze z našo morskobalo, usmerjen na tuja pristanišča, smatramo, da se mora postaviti na prvo mesto gradnja te železniške proge, ki bo osvobodila tuje vpliva in tuje kontrole velik del prometa naše nacionalne trgovine celega zapadnega dela naše države, posebno pa dravske banovine, ki je ena izmed naših gospodarsko najbolj razvitih pokrajin, in bo omogočila, da se bo tujski promet, ki stalno narašča, razvijal do naših pristanišč po našem, ne po tujem ozemlju. Smatramo, da ne bo nikogar med merodajci v tej državi, ki bi mogel osporavati nepobitno dejstvo, da je zgraditev te aktivne železniške proge danes najvažnejši in najnujnejši splošni interes celokupnega našega gospodarstva in interes državnega ugleda.

Na podlagi teh neizpodbitnih dejstev in ugotovitev se naproša kraljevska vlada,

1. da vrstí zgraditev zveze dravske banovine z našo obalo med ona dela, ki se imajo prvenstveno izvesti, da se tako čimprej osvobodí naš blagovni in potniški promet in sploh gospodarsko življenje zapadne Jugoslavije od tujega vpliva in

2. da takoj ukrene potrebne korake za končnoveljavno financiranje te proge. Da bi se pa takoj lahko začelo z deli in bi se tako v današnjih težkih razmerah nudilo delavstvu potreben zaslužek, je treba prvi del zgraditve te proge uvrstiti v načrt državnih javnih del.

Resolucija je bila sprejeta z živahnim odobravanjem. Ob triletju na dve je predsednik Ružič zaključil to lepo manifestacijo naših gospodarstvenikov za zvezo Slovenije z morjem.

Dogovor med Albanijo in Jugoslavijo

Belgrad, 5. maja. AA. Danes so podpisali med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Albanijo naknaden dogovor k dodatku trgovinske pogodbe. Ta dogovor daje možnost prebivalstvu nekaterih naših vasi ob albanski meji južno od Skadrskega jezera, da lahko gredo na trg Skader in tam prodajajo svoje blago ter si kupijo najnujnejše potrebščine. Dogovor so podpisali v imenu naše kraljevine naš zunanji minister gosp. Jevtić in trgovinski minister g. Demetrović, v imenu kraljevine Albanije pa albanski poslanik na našem dvoru Ruf Fizo in D. Peraki, pomočnik albanskega zunanega ministra.

Spor med Cerkvijo in Nemčijo vedno ostrejši

Dunaj, 6. maja. »Reichspost« poroča, da se je spor med Nemčijo in Sveto Stolico zelo poostrel. Nemška vlada preganja dalje katoliške mladinske organizacije in katoliško časopisje ter sili katoliško mladino k prireditvam in tečajem, kjer se uči nemška pogranačna vera. Ta se propagira tudi po šolah in knjigah, ki jih je mladina prisiljena kupovati in se iz njih učiti. V Vatikanu pravijo, da bo nemška vlada, ako hoče res kulturni boj, našla Cerkev popolnoma pripravljeno in da bo Sveta Stolica prisiljena do jako dalekosežnih ukrepov.

Redukcija uradništva v Franciji

Pariz, 6. maja. AA. Današnji uradni list prinaša celo vrsto dekretov o redukcijah v najvažnejših oddelkih finančnega ministrstva, kakor v računskem, upravnem, katastrskem, carinskem in davčnem oddelku. Reduciranih je 5581 uradnikov, to je okoli 10% celot. osebja finančnega ministrstva

Buenos Aires, 6. maja. AA. V provincah Buenos Aires in San Louis so izpustili v e politične osumljence in kaznjence.

Strašen roparski umor pri Vrhniki

Zaključek

„Jadranskega tedna“

Ljubljana, 6. maja 1934.

Vrhnika, 6. maja. Vrhnika in okolice je danes razburil strahovit zločin, ki je bil odkrit v zgodnjih dopoldanskih urah v vasi Sinja Gorica, ki je oddaljena od Vrhnike tri kilometre. — Umor, enega so našli 66-letnega posestnika Jakoba Gantarja iz Sinje Gorice 21. O zločinu smo zvedeli sledeče podrobnosti:

Jakob Gantar, ki je bil vdovec in brez otrok (žena mu je umrla pred dvema letoma), je imel svoje posestvo na takozvani Fritci. Svoječasno se je bavil s čevljarstvom, zadnja leta pa mu je opešal vid, tako da je le še obdeloval svoje njivice. Njegova hiša z gospodarskimi poslopji leži ob državni cesti Vrhnika-Ljubljana čisto na samem in je pol kilometra oddaljena od ostalih naselbin. Včeraj popoldne ob pol 5, ko je prenehal z delom, je odšel na Fritco v gostilno Kovac, kjer je naročil čaj in cigarete ter nato z 90-letnim preužitkarjem Ogrinom kramljajal do četrta na osem. Nato je dejal, da gre spat. Od tega trenutka dalje ga ni nihče več videl.

Kako je bil zločin odkrit?

Danes dopoldne se je vračal kliničar-farski pomočnik Alojzij Popit z Lesnega Breda od 9. maše na Vrhniki. Spotoma se je nameraval ogledati pri Gantarju, s katerim se je pred dnevi zmenil za nakup nekega železa. Prednja vrata v Gantarjevo hišo so bila zaprta, kakor ponavadi, zato je stopil v hišo zadaj. Čudno se mu je zdelo, da je v hiši vse tiho. Odprl je vrata v izbo, kjer pa se mu je nudil strašen prizor. Na klopi ob peči je ležal Gantar nečuten, s strahotnimi ranami na glavi. Pod klopio pa je bila velika mlaka krvi. Bil je že mrtev. Popit je takoj stekel do sosedov in obvestil o najdbi sosedu Fritčanu in gostilničarju Kovacu, ki sta šla takoj na orožniško postajo. Na lice mesta je takoj prihitel orožniški podnadnik Slapar Anton, ki je začel s preiskavo. Pregledal je najprej mrtveca in ugotovil 12 strašnih ran na glavi, ki so morale biti prizadejane s kakšnim topim orodjem. Takoj nato se je napotil poizvedovat naprej.

Kolarski vajenec, ki prodaja tuje kolo.

Snoči je sedela v gostilni pri »Stari šrangli« večja družba ljudi. Okrog pol 12 je stopil v gostilniško izbo 21 letni kolarski vajenec Rudolf Mesec, ki se uči pri kolarskem mojstru Petkovšču na Drenovem griču. S seboj je pripeljal kolo, ki ga je skušal navzočim prodati. Zahteval je zanj 600 Din. Vsem ljudem v gostilni se je zazdel sumljiv, kolo pa se jim je zdelo znano. — Vprašali so ga, kje ga je dobil. Mesec je na ta vprašanja odgovarjal zelo čudno in je enkrat dejal, da je kupil kolo na Vrhniki, drugič v Logatcu, tretjič v Zaplani. Kolesa ni nihče maral kupiti, nakar je Mesec s kolesom odšel domov.

Fant, ti nisi dobil kolesa na pošten način!

Danes dopoldne je Mesec zopet poskušal srečo s prodajanjem kolesa. Ponudil ga je kovaču Friskovcu na Drenovem griču. Kovac si je nekaj časa ogledoval kolo, ki se mu je zdelo silno znano. Na vprašanje, kje ga je dobil, je Mesec spet dal različne odgovore. To se je zazdelo Friskovcu sumljivo in je dejal fantu: »Fant, ne verjamem, da bi ti kolo dobil na pošten način; gotovo bodo v par urah orožniki tu...« Komaj je dobro izrekel te besede, je že prikorakal po cesti orožniški podnadnik Slapar, ki je medtem že zvedel, da je Mesec snoči pri »Stari šrangli« prodajal kolo. Slapar si je zapisal številko kolesa in odšel v občinsko pisarno, kjer je zvedel, da je to kolo last umorjenega Gantarja. Takoj je Mesec napovedal aretacijo. Fant se je ob napovedi stresel, vendar je pozneje postal spet ravnodušen.

Morilec prizna.

Komandir Miklavčič in njegov pomočnik Pavlič sta takoj začela z zasliševanjem aretirance. Poprej pa sta že obvestila ljubljansko policijo in jo posilila, naj pošle na Vrhniko daktiloskopa. Popoldne je prišel na Vrhniko g. Podobnik s policijskim psom in policijskim fotografom g. Novakom. Takoj

se je komisija, sestavljena iz orožnikov, župana in obeh detektivov z aretirancem vred napotila na Gantarjev dom, kjer je v izbi še vedno ležal umorjenec. Tu se je nadaljevalo zaslišanje. Medtem pa je že orožnikom prinesel kolarski mojster Petkovšek, pri katerem se je Mesec učil, okrvavljeno kladivo, ki ga je našel pod fantovo posteljo. Na ožjem koncu kladiva je bila strjena kri, med katero so bili tudi lasje. — Ob pogledu na to kladivo in na mrtveca se je aretirani zdrnil in se začel tresti. Takoj nato je priznal zločin. Na vprašanje g. Podobnika, kako ga je ubil, je odgovoril, da ga je s kladivom in da je »preč čemu«. Nato je podrobno opisal svoje dejanje, pri čemer je bil silno ravnodušen.

Zvečer ob pol 10 je zaprl delavnico, nakar se je napotil proti Fritci do Gantarjeve hiše. Stopil je noter in začel z Gantarjem govoriti o prodaji voza, katerega je nameraval kupiti od njega. Gantar ga je pogostil z mlekom in kruhom. Kramljajla sta do 11. Nato pa je Gantar, ki je bil truden od dela čez dan, začel dremati. Kmalu je povsem zasledel. Ko je Mesec videl, da Gantar že skoraj trdno spi, je pograbil kladivo, ki ga je prinesel s seboj, in začel divje udarjati po Gantarjevi glavi. Ko je videl, da je Gantar miren, je vzel kolo in ga šel takoj prodajat v gostilno »Pri stari šrangli«.

Komisija je napravila zapisnik in odredila prevoz umorjenega v mrtvašnico v Sinji Gorici. Morilec pa so odvedli v zaporo vrhniškega okrajnega sodišča.

Zločin sam, zlasti pa še hladnokrvnost in bestialnost, s katero je bil izvršen, sta zbudila po vsej okolici silno ogorčenje. — Pred hišo umorjenega je polno ljudi, ki komentirajo strašen dogodek. Vse se zgruža nad mladim morilecem. Rudolf Mesec je star šele 21 let in je doma iz Zaplane nad Vrhniko, kjer imajo domačo gostilno in trgovino. Bil je že precej časa na slabem glasu. Lansko leto je njegovemu mojstru dvakrat v razdobju pol leta pogorela delavnica in tedaj je vsa okolica osumila Mesca, da je on zažgal. Dokazov pa seveda ni bilo.

Rusko-poljsko prijateljstvo

Moskva, 6. maja. Ljudski komisar za zunanje zadeve Litvinov in poljski poslanik Lukaszewicz sta podpisala protokol, s katerim se pakt o nenapadanju, ki je bil sklenjen med Poljsko in Rusijo, podaljša za deset let, to je do leta 1945.

Obenem je sovjetska vlada kot dokaz svojega prijateljstva do Poljske razveljavila svojo noto iz leta 1926, v kateri je izjavila, da je Rusija zainteresirana na Litvi, to je, da v spornih vprašanjih, ki obstajajo med Litvo in Poljsko (Vilna), stoji na strani Litve.

Pri tej priliki se je ponovno poudarjalo, da niti Rusija niti Poljska ne bosta sklepali s nikomur nobenih paktov, ki bi imeli kot cilj izpremenitev meja, ki obstajajo med Rusijo in Poljsko v smislu mirovne pogodbe v Rigi.

Avstrijske finance so znatno izboljšale

Dunaj, 6. maja. AA. Korbiro poročajo: Finančni minister dr. Buresch je dal poročevalcem listov izjavo, v kateri je med drugim dejal, da kažejo podatki o prvih mesecih tekočega finančnega leta znatno izboljšanje državnih financ. Izdatki so padli za svojih 40 milijonov šilingov, dohodki so pa ostali stanovitni in neizpremenjeni že od konca lanskega leta.

Guverner avstrijske narodne banke g. Kienboeck, ki je prisostvoval Bureschevem intervjuju, je nato obrazložil novinarjem najnovejše izkaze o stanju avstrijske narodne banke, zlasti sedanji položaj banke glede njenih poslov s tujnimi devizami. Naglasil je med drugim, da transferno poslovanje zastran obveznosti države v inozemstvu brezhibno funkcionira. Uprava narodne banke, je zaključil g. Kienboeck, gleda da pripravi tla za postopno vračanje večje svobode v deviznem prometu. Po besedah g. Kienboeckja je pa že sedanji avstrijski devizni sistem liberalnejši od ureditve tega vprašanja v nekaterih sosednjih državah.

Kako se godi zaprtim socialistom

Dunaj, 6. maja. Proces proti vodilnim osebami bivše socialnodemokratske stranke se bo vršil šele jeseni, ker je preiskava zelo dolgotrajna in ne bo se izlepa končala. Zaprtih je 900 ljudi, med njimi je 30 doktorjev medicine, filozofov in prava. Dr. Renner, bivši predsednik parlamenta, dr. Breitner, bivši finančni referent Dunaja, dr. Danneberg in dr. Ellenbogen so zaprti vsak zase, ostali pa v skupnih celicah, med njimi dr. Freundlich, bivši predsednik Arbeiter-Banke. Bivši dunajski župan dr. Seitz se sprejema vedno sam na dvorišču, ki je obdano od visokih zidov, dočim se drugi sprehajajo skupaj eno uro na dan. Dr. Seitz prenaša zapor mirno in dostojanstveno in dozdaj ni prišla nikoli nobena pritožba iz njegovih ust. Ves čas bere in piše. V eni celici bivajo skupaj voditelji socialističnega Schutzbunda, general Körner, Schneller in Macher. Tudi oni so mirni in jih samo skrbi, kdaj se bo začel proces.

Nezgode na morju

Pariz, 6. maja. AA. Iz Washingtona poročajo, da je zaradi velikih vremenskih nepravil nasledel norveški parnik »Schilde« blizu reke Kolumbije. Pri tem so našli smrt štirje člani posadke, kapitan in štirje drugi mornarji se pa še zmerom nahajajo na ponesrečenem parniku. Položaj je zelo kritičen.

Dalje poročajo, da je nasledel norveški parnik »Rutenicolds« zaradi megle blizu brentanjskega rtica in se popolnoma razbil ob skalah. Na pomoč sta pripluli dve patruljni ladji, da rešita posadko.

Tudi Nemci čutijo italijansko pest

Meran, 6. maja. Oblast je razpustila tukajšnje katoliško mladinsko društvo. Predsednik društva juhovnik dr. Hermann Stenitzer je dobil amonizione, to se pravi, da mu grozi konfiscacija.

Min. Jevtić odpotoval v Sofijo

Prijateljske zveze je treba negovati dalje in poglobiti

Belgrad, 6. maja. M. Z. nocojšnjim brzovlakom je odpotoval v Sofijo na oficijelni obisk naš zunanji minister g. Bogoljub Jevtić z gospo soprogo. V spremstvu zunanjega ministra so načelnik političnega oddelka zunanjega ministrstva dr. Martinac, kabinetni šef dr. Marković in osebni tajnik g. Jevtića. Z istim vlakom so odpotovali tudi zastopniki našega časopisa, in sicer sta odpotovala od Slovencev glavni urednik »Slovenca« dr. Ivan Ahčin in Rudolf Ozim od »Jutra«.

Belgrad, 6. maja. M. Pred svojim odhodom v Sofijo je jugoslovanski zunanji minister dr. Jevtić dal belgradskemu dopisniku bolgarske agencije g. Tolčevu sledečo izjavo: »Zelo sem srečen, da se lahko odzovem prijateljskemu pozivu g. Mušanova in da lahko napravim obisk prestolici kraljevine Bolgarije. Smatram, da pomenijo neposredni razgo-

vori zelo mnogo za zблиžanje in uspešno sodelovanje. Bolgarija in Jugoslavija sta usmerjeni v tesno sodelovanje in interesi obeh dveh bratskih narodov kakor tudi interesi vzdrževanja miru in reda na Balkanu zapovedujejo, da se to sodelovanje še bolj razvije, kar bo brez dvoma prineslo pomembne koristi tudi vsem ostalim narodom na Balkanu. Meni je milo, da lahko konstatiram, da vsi trezni krogi in javno mišljenje v Belgradu in Sofiji pravilno razumejo pomen tega dela. Bolgarski in jugoslovanski narod sta potrpežljivo prenašala težke žrtve in čakala, da preidejo leta blodnje in preizkušnje ter da nastopijo leta novega prijateljstva in bratstva. Prepričan sem, da bosta naša dva bratska naroda tudi v bodoče hodila po tej poti ter imela v vidu, da prijateljske zveze ni potrebno samo zasnovati, ampak jih je tudi treba negovati in razvijati.«

Preganjanje našega jezika v cerkvi v Primorju

Reka, 6. maja. Zal moramo sporočiti, da režimu udani faktorji v Primorju zadnji čas čedalje bolj kakor po sistemu izrivajo slovenski jezik iz cerkve. Kar se tiče Goriške, smo že opetovano morali ugotoviti, kako se uvažajo v deželo duhovniki iz Italije pod pretežno dušnega pastirovanja Italijanov in onih, ki Italijansko pridigo in molitve žele, dasi domača duhovščina ne zanemarija pastirovanja Italijanov v njihovem jeziku, kjer je za to faktična potreba. Zdal pa izvemo, da se v celotni isti metode tudi v reško škofijo, kjer sta dve tretjini vernikov kompaktno slovenski, oziroma hr-

vatski. Tako je dobil g. Milan Gerlj, ki je dozdaj poučeval otroke v Bergudu krščanski nauk v materinem jeziku v cerkvi, ukaz, da mora odslej to opustiti in začeti poučevati katekizem v šoli, kjer se poučuje italijansko. Župnik se je branil, a se je udal, ker mu je bilo zagroženo s suspenzijo. Ta zadeva je hudo užalostila vse vernike jugoslovanske narodnosti ne samo v reški proviniji, ampak po vsem Primorju, ker pomeni, da bodo tudi ostali duhovniki slej ali prej dobili isti ukaz, dasi v župnijah reške škofije izvenzemski mesto razum par uradnih oseb ni niti ene italijanske duše.

Slavje mariborskih samarijanov

Maribor, 6. aprila.

V znamenju tovariške strumnosti, so glasja in samarijanske zavesti je potekel včerajšnji večer, ki ga je tukajšnja samarijanska družina priredila v proslavo 26-letnice obstoja reševalnega društva in počastitev samarijanske delavnosti nekaterih članov. Zbrali so se požarniki in reševalci polnoštevilno v Gasilskem domu, da dajo priznanje in zadoščenje tovarišu Henriku Egerju ob 30 letnici požrtovalnega delovanja, tov. Ivanu Čerčju ob tisoči samarijanski vožnji, poveljniku Benedičiču ob dvestoti samarijanski vožnji, tov. Francu Čerčju ob stoti vožnji ter tovarišema Fideriku Kriberniku in Viljemu Herzmanskyju ob petdeseti vožnji. Počastitveni tovariški večer je bil združen s slovesno odhodom treh požarnikov, ki odhajajo k vojakom, Rupertu Letniku, Branku Volčiču in Emeriku Korotoničniku. Mnogozaslужni predsednik dr. Ivan Jančič je s toplimi besedami pozdravil vse navzoče, imenoma ustanovitelja reševalne postaje, častitljivega 95-letnega dr. Urbazeka in zastopnike tiska, ter nato svečano izročil okusno izdelani diplomni slavljenecema Egerju in Ivanu Čerčju, ki ju je izdelal prof. Ravnikar, zlato vrvice poveljniku Benedičiču in Francu Čerčju, srebrno vrvice pa Kriberniku in Herzmanskyju. Predsednik dr. Jančič je v svojih nadaljnjih izjavah hvalil zasluge slavljenec za proevit in rast samarijanske tvornosti ter izrekel prisrčne čestitke. V okviru tovariškega večera je bila tudi izročitev prelepe plakete z gasilskim znakom Henriku Egerju po poveljniku Benedičiču. Plaketo so mu zvesti tovariši poklonili v priznanje zaslug in uspešnega delovanja. Večer je nudil iskrene dokaze zvestobe in tovarištva, ki vlna v vrstah mariborske samarijanske družine.

Lesna konierenca

Belgrad, 6. maja. M. V veliki dvorani tukajšnje zbornice za industrijo se je danes dopoldne vršila konferenca zastopnikov lesne industrije Jugoslavije, Rumunije, Avstrije in zastopnikov eksporta ruskega lesa iz Italije. Iz Slovenije prisostvujejo konferenci ing. Milan Lenarčič, ki je tudi vodil konferenco, g. Anton Rudež in dr. Danilo Gorjup. Na dopoldanskem zasedanju se je vodila splošna debata o organizaciji, regulaciji lesnih tržišč, sortiranju lesa in o drugih problemih lesne industrije. Popoldne so delale posebne komisije.

Burna seja četnikov

Belgrad, 6. maja. M. Danes dopoldne se je vršil v dvorani Kola srbskih sester redni letni občni zbor Druženja četnikov kraljevine Jugoslavije. Občni zbor je bil zelo buren in se je ob pričetku videlo, da obstojata struji, ki se borita za premoč. Ena skupina je vztrajala pri tem, da ostane še nadalje predsednik organizacije vodja četašev vojvoda Kosta Pečanac, druga skupina pa je zahtevala, da mora priti na to mesto nov človek. Skupščina je bila mestoma tako burna, da jo je moral predsednik večkrat prekiniti. Končno je bil za predsednika izvoljen četniški vojvoda Kosta Pečanac.

Niz prireditelj »Jadranskega tedna« se je danes dopoldne zaključil z manifestacijskim zborovanjem na Kongresnem trgu. Med igranjem vojaške godbe se je med 10 11 napolnila spodnja polovica Kongresnega trga. Ob 11 so prišli na univerzitetni balkon slovenski in hrvaški gospodarstveniki, ki so zborovali v univerzitetni zbornici. Govorila sta predsednik Oblastnega odbora Jadranske straže v Ljubljani podban dr. Pirkmajer in sušaški župan Ružič. Po govoru slednjega so pevec Hubadove župe pod vodstvom g. Zorka Prelovca zapeli »Buči, buči morje Adrijsko«, nakar je dr. Pirkmajer prečital udanostno brzojavko Njeg. Vel. kralju, ki jo je množica burno aklamirala. Godba je zaigrala državno himno in zborovanje je bilo pri kraju.

Praznik naših gasilcev. Danes dopoldne so se zbrali na Krekovem trgu pred Mestnim domom ljubljanski in okoljski prostovoljni gasilci, da proslavijo praznik svojega patrona sv. Florijana. Pred Mestnim domom sta jim govorila g. Pristovšek in zvezni načelnik g. Vrblinc. Med sviranjem godb »Zarje« in »Gradaščice« so nato v strumih četah odkorakali v cerkev sv. Florijana k sv. maši. Po sv. maši so spet odkorakali nazaj pred Mestni dom, kjer so se razšli.

Šahovski turnir v Budimpešti

Ob 25 letnici šahovskega kluba v Upešti se je začel 2. maja v Budimpešti mednarodni mojstrski turnir, na katerem sodelujeta tudi slovenska šahovska mojstra dr. Milan Vidmar in Vasja Pirc. Konkurenca je zelo močna: vele mojstra Flohr in Tartakower, zatem Grünfeld, dr. Treybal, sir Thomas in mladi mojstri Elisakzes, Stahlberg, Frydman in madjarski mojstri Lilienthal, Rethy, Havasi, Sterk, Lajoš Steiner in Andrej Steiner.

V prvem kolu je Pirc premagal Stahlberga, Rethy Tartakowerja in Frydman Lajoša Steinerja. Remis sta partiji sir Thomas—dr. Treybal in Andr. Steiner—Lilienthal. Prekinjene so partije Grünfeld—dr. Vidmar, Havasi—Flohr in Sterk—Elisakzes.

V drugem kolu se nadaljujejo izmenadjenja. Sir Thomas tolče v 34 potezah Flohra. Pirc pride z zmago nad Sterkom na vodilno mesto. Tartakower je premagal A. Steinerja, Lilienthal pa Elisakzesa. Remis sta partiji Rethy—Grünfeld in dr. Treybal—L. Steiner, prekinjeni pa partiji dr. Vidmar—Havasi in Frydman—Stahlberg.

Stanje po drugem kolu:

Pirc 2, Lilienthal, Rethy in sir Thomas 1 in pol, Frydman 1 (1), dr. Tartakower in dr. Treybal 1, Grünfeld pol (1), A. Steiner in L. Steiner pol, Havasi in dr. Vidmar (2), Elisakzes, Flohr, Stahlberg in Sterk (1).

Himalajska ekspedicija

Bombay, 6. maja. c. Marselova himalajska ekspedicija je dospela s 300 nosači na višino 3600 metrov, kjer je uredila glavno taborišče in prvo skladišče za hrano. Vreme je zelo slabo. Snega je mnogo. Jutri bo krenila ekspedicija z 200 nosači na višino 4500 metrov, kjer bo uredila drugo skladišče.

Kmetje zažigajo gozdove

Bukarešt, 6. maja. c. Revni kmetje so izkoristili zadnje dni veliko sušo, ki je zavladala v Rumuniji, in zažigali velike komplekse veleposestniških gozdov. Zgodilo se je to radi tega, ker se kmetje pritožujejo nad pomanjkanjem pašnje in niso njihove intervencije pri merodajnih krogih uspele. Aretiranih je bilo preko 100 kmetov, ki odkrito priznavajo, da so zažgali gozdove. Gozdovi še gore in jih je težko pogasiti zaradi velike suše. Škoda je zelo velika.

„Gleichschaltung“ se nadaljuje

Berlin, 6. maja. Saksonska evangelijska cerkev se je s posebnim cerkvenim zakonom podredila državni evangelijski cerkvi. Dosedanji deželni škof bo odslej popolnoma pokoren državnemu škofu (ki je eksponent režima). Državni škof Müller je otvoril v Kleinneuhofu v vzhodni Prusiji semenišče, v katerem se bodo kandidati za pastore uvažali v narodnosocialistično svetovno in državno naziranje...

Drobne vesti

Belgrad, 6. maja. m. V torek ob 20.30 bodo trboveljski slavski prireditelji koncert v dvorani Kolarčeve univerze, v sredo pa odidejo v Zemun in tam prireditelj drugi koncert, oba za sirote kakanjske katastrofe.

Belgrad, 6. maja. m. Kakor doznavamo, se bo to leto vršil kongres vseh framanosov v Bruslju. Vršil se bo v dnevi 24., 25. in 26. avgusta. Na kongres bo šla tudi delegacija jugoslovanskih framanosov.

Snederevo, 6. maja. m. Ob prisotnosti prosvetnega ministra dr. Šumenkovića, predsednika narodne skupščine dr. Kumanudija in večjega števila narodnih poslancev in senatorjev je bil danes dopoldne na svečan način položen temeljni kamen za novo gimnazijsko poslopje.

Pariz, 6. maja. AA. Iz Varšave poročajo, da so se včeraj vršile v nekem tamkajšnjem parku protizidovske demonstracije in da so pristajali narodne radikalne stranke pretepli več židov. Političji se je brez posebnega truda posrečilo napraviti red. Aretirala je dve osebi, ki sta vpirzajali izgrede.

»Sto dinarjev zahtevate za tega psa? Ti je preveč! Le pogledite, kako pomežikuje z enim očesom!«

»Motite se, gospod! Pes ne pomežikuje, mamec mi je samo namignil, naj ga ne dau ceneje.«

Gospod predsednik deželne sodnije je v javni razpravi z eno zauparjal mnenje, da obtožence, ki je pomotoma napadel napadeno podalko, še ni lažnik. »Gospodje,« je navedel za dokaz svoje trditve, »jaz, na primer, sem bil danes zjutraj trdno prepihan, da sem vklonil svojo uro v žep, šele pred pol ure sem se pa spomnil, da sem jo pustil ležati na nočni omari.«

»Ljubi Jurček,« je sprejela popoldne gospodo, predsednika njegova žena, »kaj je bilo pa danes tako tekanje zaradi tvoje ure. Pet ali šest ljudi je prišlo ponjo in vsi so natančno vedeli, kje teži. Seveda sem jo mogla izročiti samo premo.«

Od Soče čez Zilo

Kraji, ki ne smemo pozabiti, da so slovenski

Trbiž

Italija Redenta v Primorju

Ze v bivši Avstriji so Italijani uživali nasproti Slovincem in Hrvatom velike predprave, katere so pridno zlorabili za raznarodovanje našega življa. Od leta 1885 do 1890 so imeli v Trstu organizacijo »Pro Patria« (Za domovino). Takrat se je raznarodovanje omejevalo na mesti Gorico in Trst ter nekatero predele v Istri. Bolj živahna je bila »Lega Nazionale« (Narodna zveza), ustanovljena leta 1891 in bogato podpirana iz razpoložljivih fondov vlade v kraljestvu ter v kraljestvu obstoječe organizacije »Dante Alighieri«. »Lega« je že jela stegati roke po čisto slovenskih krajih izven Trsta, n. pr. Sv. Križu, Pomjanu. Po italijanski zasedbi našega Primorja l. 1918 je »Lega« zopet oživela v Julijski krajini ter vodila svoje delo do leta 1927. Takrat se je iz Trentina raztegnila tudi na Primorje Opera Nazionale pro Italia Redenta, ki je omejevala svoje raznarodovalno delovanje na otroške vrste (zabavišča), kajti ljudska sola je bila že tako vsa italijanska in v državnih rokah (v Trstu zaenkrat še v občinskih do leta 1933). O. N. je prevzela v Julijski krajini od Lege 55 zabavišč. V naslednjih letih je to število počel tvorila in raztegnila svojo »interesno sfero« na najbolj zakotne slovenske in hrvaške vasi. Ta organizacija črpa naravnost iz državne blagajne, tako da mora naš človek že pri davkih plačevati svoj delež v pospeševanje narodne smrti. Pa to še ni dovolj. Uredili so tako, da društvo ne plačuje samo vseh stroškov, ampak morajo občinske uprave oskrbovati prostore za otroške vrste. To breme pada v celoti na zaslužnjene Slovence. Človek se tu spomni na nemškega oficirja, ki je ukazal vojaku kopati grob in ga potem z revolverskim strelom zvrnil vani.

Ob koncu šolskega leta 1932-33 je imela Opera Nazionale pro Italia Redenta (Narodna ustanova za odraslene Italijo) v našem Primorju 163 vrtec, v katere je zabajalo 8500 otrok. Vrteci po glavnih mestih tu niso šteli, ker jih upravljajo občine same. Po novih upravnih pokrajinah, v kolikor zadeva naše narodno ozemlje, so bili vrteci tako razdeljeni: Tržaška dežela 22, Istra 56, Goriška dežela 57, Reška dežela 22, Videmska dežela 9, Zadarska dežela 4.

V Tržaški deželi so sledeči vrteci: Nabrežina, Barkovlje, Bazovica, Lokve, Divača, Devin, Duvlje, Tržič, Fogliano, Postojna, Povir, Prosek, Sv. Križ, Dolina, Ronchi, Sežana, Senožeče, Šempeter, Tomaj, Storje, Trebeče, Opčine.

V Istri so osrešeni sledeči kraji: Labin, Tinjan, Aquilona(?), Barbi pri Labinu, Bebej na Cresu, Bokardič, Beli na Cresu, Kanfanar, Krmed, Krnica, Karpan, Cres, Cuski, Hum, Dragoretič na Cresu, Draguč, Funlana, Gračišče, Žrnj, Guinada, Linder, Ližnjan, Veliki Lošinj, Mali Lošinj, Marčana, Medulin, Nerezine, Osor na Cresu, Premantura, Rsljavas, Rezanci, Labinci, Sv. Nedelja labinska, Štivan na Cresu, Ilovik (otok), S. Pietro dell'Amata, S. Petar na Sumi, Susak (otok), Svetvinčenat, Lišan, Sosači, Sovinjak, Strmac, Stinjan, Unije (otok), Ustrine (na otoku), Valun na Cresu, Rovinjsko selo, Nova vas, Vines, Vnjanjan. — V slovenskem delu dežele: Dekani, Krkavče, Korte.

V reski deželi, v hrvaškem delu: Opatija, Veprinae, Brgrad, Klana, Lipa, Lovran, Matulje, Mošćenice, Poljane, Rukavac, Zvonče, Volosko. — V slovenskem delu: Podgrad, Jelšane, Knežak, Brdo, Prem, Smrje, Verbovo, Bistrica.

V videmski deželi: Aiello, Malborjet, Ovčja vas, Lipalja vas, Ukve, Zabnice, Trbiž, Bela peč, Rajbelj.

V goriški deželi: Ajdovščina, Breginj, Bilje, Brestovica, Kal pri Kanalu, Kobarič, Kostanjevica, Komen, Cerklje, Deskle, Fara ob Soči, Grgar, Gorjanska, Gradišče, Idrija, Lokavec, Lože, Ločnik, Medveja, Miren, Dornburg, Cezsoča, Opatje selo, Oslavje, Podbrdo, Podraga, Bovec, Podkraj, Prvačina, Kojško, Renče, Rihemberk, Ročinj, Zaga, Zagrad, Solkan, Anahovo, Šempas, Standerž, Križ pri Ajdovščini, Stanjel, Steverjen, Sv. Lucija, Šempeter pri Gorici, Šembič, Savodnje, Selo, Trnovo, Tomenica, Tolmin, Volče, Vrpolje, Vrtojba, Vipava, Vipolži, Volčja draga.

Namen te obširne akcije je, že nežnim otročjem pristuditi materini jezik in vse, kar je domačega, ter jim priljubiti, kar je tujega, vsiljenega, talijanskega. Brez ozira na moralno podlost vsake

Zelo poceni

se oblečete pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

— Osebe, ki trpe na žolčnih in jetrnih boleznih, žolčnem kamnu, preobili tvorbi kisline in napadih protina, uredijo lenivo delovanje črev z rabo naravne »Franz-Josef-grenčice. Možje zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz-Josef« voda za neslajno in zelo milo učinkujoče salinično odvajalno sredstvo, ki se more priporočati tudi pri kilah, ranitvi črevesa in prostata. Libertrofii.

prisilne asimilacije treba poudariti še posebej to pedagoško perversnost, s katero se Italija še bedasto ponasa. Velikanska je duhovna škoda, ki jo trpi v Primorju generacija najmlajših. To delo kliče na maševanje do neba. V članku, iz katerega smo vzeli zgornje podatke (Rivista della Citta di Trieste, september 1933), stoji tudi rimsko geslo: Adversus hostem aeterna auctoritas — Proti sovražniku pravica nikoli ne zastara. To geslo si moramo južni Slovani dobro zapomniti, ker vsaka reč pride prav čez sedem let.

Znižanje cen živilom

Mussolini je odredil, da se morajo cene živilom primerno znižati. To zato, ker je vlada, kakor znano zopet reducirala javnim nameščenim plače. Po vseh mestih so se ustanovile komisije, ki cene znižujejo. Cena kruha na primer se je znižala od 1.50 na 1.45, oziroma od 1.30 na 1.25 (lire) — meso od 6 na 5.80, oziroma od 8 na 7.50 in od 9 na 8.60; vampi od 3.60 na 3.20. — V kavarnah, barih in slaščičarnah se vsi produkti, izvemši kavo, znižajo za 10%, v restavracijah in go-

Kdo je rešil zapadno Evropo pred Turki?

Ali samo Nemci ali tudi Slovani?

Nemci so lani z velikimi in mogočnimi slavnostmi obhajali 250 letnico rešitve Dunaja pred Turki. Kdor je pazno zasledoval liste in revije, ki so pisale o tem slavu na Dunaju, je imel vtis, da so samo Nemci rešili Dunaj pred turškim navalom in s tem zavrnili divjo turško silo, ki je štela 200 tisoč mož, da ni prodrla na zapad. Nemški narod je napel vse svoje sile, da je odbil usodni turški napad leta 1683 in pogal divje »jeničere« na divji Balkan. Zapadna Evropa mora biti Nemcem hvaležna in biti nanje tudi ponosna, da so jo obvarovali pred turškim barbarstvom. Zavedni in junaški nemški narod je veliko, in lahko rečemo, največ trpel, saj je izgubil na tisoče najboljših sinov v boju s polumesecem. Ako ne bi bil nemški narod leta 1683 tako pogumen in vztrajen, bi bila divja turška sila uničila tisočletna dela, ki so jih ustvarili kulturni delavci v zapadni Evropi. Ali je pravično, da nas zapad sedaj tako prezira in nas skuša ponižati pred svetom v vseh mogočih političnih in tudi kulturnih področjih? Kdaj se bo že enkrat streznil zapad in pomislil na naše veliko kulturno poslanstvo? — Tako in podobno sem slišal in čital v Nemčiji. Da so nam ti govorniki in pisatelji storili krivico, je jasno kot beli dan. Kdor vsaj nekoliko pozna vso objektivno zgodovino turških bojev, mi bo rad pritrdil, da imajo Slovani glavno zaslug, da ni turška sila uničila kulturno stavbo v zapadni Evropi. In tudi to mi bo vsakdo rad pripoznal, da so slovenske in jugoslovanske pokrajine največ trpele in pretrpele pred številnimi turškimi navali. Poglejmo samo naše slovenske kraje in naše hrabre prade, koliko so trpeli v turških bojih. Zdi se mi, da ni nobena nesreča prizadejala našim pradedom tako globokih in usodnih ran, kakor prav turška sila, ki je štiriindevsetkrat divjala, morila in plenila po naši slovenski zemlji.

Res je, da imajo tudi Nemci zasluge pri rešitvi Dunaja leta 1683, toda če bi bili Nemci sami, pa najsi bi bili še tako hrabri in vztrajni, bi bil postal Dunaj plen nasilnih sovražnikov. Ko so bili Nemci v največji stiski, tedaj jim je priskočil na pomoč Slovan — Ivan Sobieski, ki je skupno z Nemci premagal veliko turško silo in s tem za vedno rešil zapadno Evropo pred strašnimi udarci in posledicami polumesece. Dunaj je bil leta 1683 za vedno rešen, toda gorje krajem, zlasti slovenskim in jugoslovanskim, po katerih je zažigala, morila in plenila krvoločna turška roka! Zalostni so morali biti krvavi sledovi turške neusmiljenosti in barbarsiva! Naša zemlja je bila prepojena s krvjo slovenskih očetov in mater, fantov in deklet, celo nedolžnim otrokom ni prižanesel divji barbar.

Vedkrat sem že bral in tudi občutil, da nam Nemci kaj radi očitajo kulturno zaostalost. Zagriženi nemčurji naše države drugače ne nazivajo kakor »divji Balkan«. Vsem tem zagriženem in tlačiteljem našega naroda, ki o nas tako mislijo, pišejo in govorijo, bi rad zbudil njihovo zakrknjeno vest, da bi nekoliko premislili in se prepričali in steer iz objektivnih virov človeške povestnice, koliko je naš narod, zlasti naši bratje Srbi, trpel pod turškim jarmom. Če se hočejo o tem prepričati, naj pogledajo v našo s krvjo pisano zgodovino in bodo videli, da je našim bratom Srbom delila milost in nemilost 500 let tujčeva krvoločna pest. In narod, ki ni mogel 500 let svobodno zadibati pod tujim jarmom, kako si naj ustvarja lastno kulturo?

Medtem, ko so si Nemci in drugi zapadni narodi v Evropi gradili monumentalne stavbe, gojili književnost, tedaj so morali naši predniki stati z

stilnih pa za 5–10%. — V drogerijah znaša znižanje 10%, izvzemši ceno petroleja, spirita, sode in mila, ki se pocenijo samo za 5%. — Znižale se bodo tudi cene premoga in kilovatnim uram za uporabo električnega toka.

Kar se tiče rib, bodo smeli branjevi v drobni razprodaji zahtevati od konsumenta od 25–60% več nego so branjevi plačali ribolovcem oziroma svojim dobaviteljem na debelo. Sadje bodo smeli branjevi oziroma prekupei prodajati za 25–30% dražje v drobni razprodaji, kar se tiče sočivja, pa se bodo cene na drobno določale vsak teden, če treba, pa tudi dnevno od posebne komisije. To cen se bodo morali držati tudi prekupevalci po mestu.

Povprečno bo znašalo znižanje kakih 10%, znižati pa se bodo morale tudi najemnine. Veliko se s tem gospodarski položaj uslužbencev ne bo izboljšal, največ pa bo, kakor vedno udarjen kmet, ki itak že zdaj premalo dobi za svoje proizvode, zdaj pa bo izpostavljen samovolji komisij, posebno pa hrvaški in slovenski kmet pa tudi trgovec, ki ga bodo laške vladne komisije šikanirale, kolikor bodo mogle. Nejevolja nameščenecv in ostalih, po znižanju plač prizadetih, seveda s temi ukrepi ni potlačena, kajti deflacijska politika režima bo kljub temu privreda do poloma in javna tajnost je, da bo industrija kmalu znižala mezde tudi delavcem. Po deželi krožijo jako neugodne govorice o položaju laških financ.

★

Ker nista zadosti hitro znižala cen, sta bila Angelo Fruk in Romeo Rainis, ki imata oba bar v Gorici, kaznovana s tem, da so prvemu zaprli prostore za 10, drugemu pa za 3 dni. Obenem je prefekt za 3 dni kino »Vittoria« zaprl, ker so se pri neki predstavi rahile besede, »dvomne in nespolstljive« napram nekemu tujemu narodu. Kateri je ta narod, nismo mogli izvedeti — jugoslovanski gotovo ne.

Patriotično romanje. V Tolminu je Dopolavoro skupaj s Balillo in mladinskimi fašizem privredil romanje na Mengoro k cerkvi Sv. Marije, kjer so se med svetovno vojno bile ljute borbe. Zbrali so 500 ljudi, na gori pa jim je po sv. maši balilski kaplana Sartorija govoril tolminski fašistični tajnik Nembrot. Naši ljudje so šli na goro zaradi Matere božje in so se kaj malo zmedli za govor, ki je proslavljal »zgodovino in veličino Rima«, ki je zaslužil naše kraje in jih pahnil v revščino.

Vprašanje brezposelnosti inteligence je pereče tudi v Primorju, kakor izvemo iz poročila o skupščini istrskih akademikov 22. apr. v Pulju. Poudarjali so, da je vzrok temu pojavu 1. kopičenje dobro plačanih mest v eni roki (dvo, tro in večzaslužkarstvo) in 2. konkurenca tren. Vendar pa se je pravilno ugotovilo, da se ta druga okolnost ne da odpraviti z gonjo proti ženskam. Treba je, so rekli, uvesti plače, da bo vsak lahko dostojno preživljal svojo ženo in otroke.

Sveti Križ, slovenska vas nad Trstom, dobi mestno elektriko.

»Na pomoč! Hitro! — Vaša žena je padla v vodo!«
»Sedaj ne morem nikamor! Imam pet adutov v roki!«

Mama: »V omari so bila tri jabolka, sedaj je pa samo še eno. Kako to?«
Mirko: »Bilo je tako temno, da nisem mogel videti še tretjega.«

Louska

»No, ko sem se sprekal po Afriki, sem nenkrat začel strašno ječanje. Priplazil sem se bliže in kaj sem videl? Slona, ki se je v sedel na velik kaktus in je bil sedaj ves poln bodic. Šel sem tja in izpulil ubogi živali bodico za bodico. Slon se je olajšan oddahnil in me je hvaležno pogledal, preden je izginil. No, kaj sem vam hotel reči? Par let pozneje je prišel v naše mesto neki cirkus in jaz sem ga šel gledat. Nacelkrat sem zaslišal veselo brundanje. Pogledal sem. In kdo je stal pred menoj? Slon iz Afrike. Prijazno mi je pokimal stegnil svoj rilec, me prijel za vratnik in me prenesel iz parterja v prvo ložo...«

Kako delajo reklamo

Na Japonskem

Tovarnar jesija: Moje blago je ostrejšje kakor jezik najspretnejšega odvjetnika.

Trgovci s papirjem: Moj pisemski papir je tako nežen in gladek kakor obraz lepe žene, pri tem pa tako trpežen kakor življe nje magke.

V trgovini: Stopite v našo trgovino! Naši nameščenici so tako uljudni kakor oče, ki išče moža za svojo hčer. Zato pridite v našo trgovino, ker boste pozdravljeni kakor solnce po dolgotrajnem dežju.

V Ameriki

Tvrdka Phillips & Sons v Long Islandu postavi na svoje stroške nagrobni spomenik vsakemu, ki je zapustil to solzno dolino v mezuzalemski starosti, vendar pod pogojem, da se vkleše pod pokojnikovim imenom ta le napis: »Pod tem kamnom počiva John Crawle, ki je umrl v 89. letu starosti. Ali bi dočkal tako visoko starost, če ne bi vse svoje življenje jedel patentirani kruh tvrdke Phillips & Sons?« — Nagrobni spomenikov s takim napisom je na tem pokopališču okrog sto.

Neka spediterska tvrdka v Los Angelesu je postavila pred svojo poslovalnico več udobnih foteljev, ki imajo to-le reklamo: »Sedi semkaj za črti ure, dokler te v tem času naša tvrdka ne preseli v novo stanovanje.«

V nekem hotelu v San Franciscu je v veži sledeča reklama: »Denar zaslužiti, ko hdiš — moreš povsodi. Ampak denar prihraniti, ko spiš pri nas — to je mogoče samo tukaj.«

Zamorsko mesto

Upliv newyorškega predmestja na kulturo

Po samem naslovu sodeč bi mislil, da gre za mesto v vroči Afriki. Vendar pa je to mesto v srednjem Ameriki. To je newyorško predmestje Harlem, ki so pred dvajsetimi leti prebivali v njem izključno beli ljudje. Zadnji dve desetletji se je v tem predmestju naselilo okrog 300.000 zamorcev, ki so prišli iz Chicagoa, St. Luisa, Georgije itd. Zamorci so se hitro mešali z drugimi plemeni in danes predstavlja Harlem, v kolikor ni popolnoma črn, najzanimivejšje ljudsko naselje z ozirom na mešanico plemen. Tu vidimo ljudi raznobarvne kože, različne velikosti, raznobarvnih las, ogromne Afričane, črne kakor oglje, bakreno-rumene moške in ženske ter prebivalce raznih barv kože od čisto črne do čisto bele. Tu najdemo ljudi plavih las in plavih oči, zamorce z ovalnim obrazom Španca, črnolase zamorce z nasmeškom, ki je svojstven Ircom, in sploh razne tipe ljudi. Tudi Anglosakci so niso izognili tej usodi, enako kakor Slovani, Mehananci in Indijanci.

Malokomu je znano, da je uprav to newyorško predmestje zelo vplivalo na sodobno umetnost, tako na pr. na glasbo in slikarstvo, deloma pa tudi na literaturo.

Prvo, kar moreš opaziti, če prideš v Harlem, je, da je to mešanje plemen imelo slabe posledice za naraščaj. Otroci teh mešanecvečinoma hiraajo. Pravi zamorec je po konstrukciji in moči pravi orjak proti polmecu, ki ga ima z ženo belega plemena. Pri ženskem naraščaju ta vpliv z ozirom na lepoto ni tako slab. V Harlemu je veliko prav lepih žena, neume kože, podobne bleščočemu bronu, po barvanemu s temno-rdečo krvjo.

V Harlemu živi danes okrog 750.000 zamorcev. Nikdar v zgodovini ni bilo toliko zamorcev zbranih na enem mestu. Vsak deveti človek v Newyorku je zamorec ali mešanec zamorskega in drugih plemen, na vsakih pet zamorcev pa pridejo štirje mešaneci. To mešanje zamorcev in drugih plemen ni imelo samo slabih fizičnih posledic za naraščaj, marveč tudi velik vpliv na ameriško umetnost, glasbo in literaturo, po tej pa tudi na evropsko. Zamorci so v glasbo vnesli svoje ljudske pesmi in ples, kar so Evropei posebno v zadnjih letih lahko ugotovili. V moralnem oziru je Harlem prava greznica. Nikjer ni toliko zločinov kakor v tem newyorškem predmestju, a vse to je posledica mešanja divje in razbrzdane zamorske narave z občutljivo, nežno in neodporno dušo doseljenih Evropecev.

V Harlemu izhaja šest tednikov, večje število revij, ki jih urejujejo zamorci. Tako izdaja James Weldon Johnson zamorski list »The Crisis«, John

son je priznan pesnik. Omenimo še pesnika Walterja F. Whajta in Claudea Mackaya, avtorja »Harlem Shadow« (Senca Harlema). Zamorska pevka Lilly C. Walker je izumila sredstvo za nego in lepašje las in je s tem v kratkem času zaslužila več milijonov dolarjev. Številni zamorci, oziroma harlemski mešaneci so na glasu kot boksarji, cirkuski in gledališki igralci, pevci itd.

Belo prebivalstvo Harlema v začetku načeloma ni hotelo vzeti na stanovanje zamorca, pa tudi ne mešanca. Lepega dne pa je neki belec opustil to načelo in njemu so sledili tudi drugi. Posledica je bila, da so se beli ljudje začeli izseljevati iz predmestja Harlema, ker niso mogli prenašati sosedstva zamorskega in njemu podobnih plemen. Tako je Harlem v kratkem času postal zamorsko mesto in eno najzanimivejših naselbin na svetu.

★

Močni ljudje

Nekaj zgodovinskih goljotov

Po vseh deželah in v vseh časih so živeli močni ljudje. Ze sv. pismo nam poroča o orjaku Samsonu in nenavadno močnem Goljatu. Grška zgodovina nam pripoveduje o atletu Milonu, ki je bil med najslavnejšimi grškimi olimpijskimi sportniki. Slaven je postal, ko je brez težave nesel na svojih ledjih mladega vola. Kot deček je Milon pasel govedo svojega očeta in je dobil od njega v dar tele, katero je redil in imel tako rad, da je nosil živinče vsak dan po travnikih. Tako je s treningom postal tako močan, da je to tele lahko nosil, ko je že odrastlo in je bilo težko več sto kilogramov. Zgodovina nam poroča tudi o močnih ljudeh med vladarji. Avgust Močni se je odlikoval s tako močjo, da je z dvema prstoma zlomil močno podkev, vzdignil pa je na ramena tudi težkega kmečkega konja. Car Aleksander, oče zadnjega ruskega cara Nikolaja II., je z lahko zvil kovani rubelj, nekdo je bil celih 50 sekund držal v zraku kozaka v polni vojni opremi.

Pri eksotičnih goljatih je bil na glasu Indijaneec Sitting Bull (po naše se to pravi bik, ki sedi), in pa polkovnik William Cody, svoj čas znan po imenu »Buffalo Bill«. Njega so imeli za najmočnejšega človeka v Ameriki. Sitting Bull je postal slaven, ko si je nekdo naprtil na ledja čoln, v katerem so sedeli štirje Indijanci, in nesel to breme 1000 metrov daleč.

Nedeljski sport

Sabljaški turnir za prvenstvo naše banovine

Nekateri sabljači SK Ilirije s podpolkovnikom Cvetkom in drž. prvakinjo Tavčarjevo, ki so sodelovali na turnirju za prvenstvo drav. banovine.

Ljubljana, 6. maja. SK Ilirija je danes priredila lepo uspešno sabljaški turnir za prvenstvo dravske banovine, katerega so se udeležili poleg domačih sabljačev in sabljačic še oni iz Zagreba in Maribora. Zlasti Zagreb je bil zelo častno zastopan, saj je poslal nič manj kot 13 sabljačev, oziroma sabljačic. Le škoda, da ni bilo več gledalcev, ker ta lepa sportna panoga zasluži gotovo neprimerno večje pozornosti. Če pa pomislimo, da za turnir ni bilo nobene reklame (razen enkratne objave razpisa in par lepakov v mestu), potem se ne smemo čuditi, ako ni bilo udeležbe, ne glede na to, da je izredno lepo pomladansko sonce izvabilo skoraj vse Ljubljančane na Grad in izven mesta. Pa opustimo to. Zaenkrat bi samo še pripomnili, da bo treba za razširitev te sportne panoge med našo mladino izvesti posebno akcijo in po nekem gotovem načrtu. Kajti nikakor ne smemo trpeti, da bi sabljanje, ki je pri vseh naših sosedi tako razširjen in tako rekoč njihov narodni sport, pri nas životarlo samo pri par klubih. Životarilo namreč na ta način, da ne prodre v širše plasti naroda, dočim stojimo — kvalitativno seveda — v tej sportni panogi na precej visoki stopnji. Da so naš slovenski, oziroma ilirijanski sabljači na taki odlični višini, je predvsem zasluga g. podpolkovnika Cvetka, ki je duša sabljaškega sporta med našim narodom in ki je to sportno panogo dvignil na tako, skoraj bi rekli, zavirljivo stopnjo.

FC Roma : Zagreb 2:1 (1:1)

Zagreb, 6. maja. b. FC Roma : Zagreb je začela z zmago FC Rome z 2:1 (1:1). Zagrebška reprezentanca je igrala v prvem polčasu slabo, dobro pa je igrala v drugem polčasu. Tekmi je prisostvovalo 10.000 gledalcev. Sodil je zelo dobro g. Beranek. Edini gol Zagrebčanov je dal v 44. minuti Petrak, ki je izkoristil napad levega backa. Zagreb, 6. maja. b. Hazena tekma med družinama Zagreba in Ljubljane je končala z zmago Zagreba v razmerju 7:4 (3:3).

Hermes : ČSK Čakovec 1:1 (0:1)

Ljubljana, 6. maja. Okrog 500 gledalcev — prijateljev nogometa — je privabila današnja prvenstvena tekma med našimi šiskarji in ČSK Čakovcem. Igra, s katero so bili vsi gledalci nezadovoljni, ni nudila prav nič onega, kar se od nogometne tekme zahteva. Saj je naše občinstvo kmalu zadovoljno, če se mu servira količjak lep nogomet, vendar se sprito tekem zadnjega časa ne bi mogel zadovoljiti še tak »novinec« na tem polju. V fantih ni več one volje ne borbenosti, ki dela nogomet zanimiv. Pa tudi v tehničnem pogledu bo treba še mnogo, mnogo napraviti, da bomo prišli vsaj na ono višino, na kateri je že nekoč bil slovenski nogomet. Moštvi sta se predstavili sodniku g. Deržaju v naslednjih postavah:

Hermes : Oblak, Klančnik, Levi, Ferjan, Košenina, Glavič, Kos, Brodnik, Zalokar, Skrajnar, Kariš.

ČSK Čakovec : Zinič, Vamplin, Filo, Vugrinec, Janič, Horvat, Behojnik, Megla, Bavčević, Takač, Vass.

Igra je bila zelo monotona in le prav redkokdaj napeta. Par momentov in nekaj izredno zrelh, a neizrabljenih šans, ki so občinstvo tuptatam vsaj nekoliko zadovoljile, to je bilo vse. Niti z eno niti z drugo enajstovico ne moremo biti zadovoljni. Gostje so predvedli v prvih 30 minutah prvega polčasa še dokaj lepo igro, ki jim je prinesla tudi prvi uspeh in to je bilo tudi vse. Bili so celih 30 minut v precejšnji premoči, ki je pa niso mogli izrabiti. Poleg tega so pa še eno enajstmetrovko zastreljali že takoj v prvih petih minutah. Hermes se je znašel šele v zadnji tretjini prvega polčasa, ko je nekako zamenjal vlogo s Čakovčani. Ni pa imel sreče; zaigral je nekaj tako zrelih šans, da smo takorekoč že videli žogo v mreži. Tudi v drugem polčasu so imeli domači delj časa več od igre kot gostje in posledica tega je bila, da so v 23. minuti izenačili po Brodnikovem strelu. Potem pa sta obe moštvi močno popustili in sta precej dolgo tako mizerno igrali, da je občinstvo večkrat glasno protestiralo. Proti koncu pa je postala igra zopet nekoliko živahnjša in so gostje še enkrat poslali žogo v mrežo domačih, a sodnik gola vsled offside pozicije ni priznal. Moštvi sta podali v splošnem zelo raztrgano igro, ki je bila polna brezplodnega nabi-janja od ene do druge branilske črte. Vratar gostov je bil zelo šibak; med napadom in krilsko vrsto tudi ni bilo prave povezanosti. Najslabši mož v napadu je bil oni na desnem krilu ter je edino leva stran napada zadovoljila. Od domačih je bil najboljši igral in je bil sploh najboljši mož na polju Košenina. Napad preveč okleva in preveč kombinira tedaj, ko je treba streljati na gol. Nekateri igralci bi se morali odvaditi prepiranja in

Turnir je otvoril predsednik SK Ilirije g. dr. Lapažne, ki je pozdravil vse goste. Turnirju, ki se je vršil pod pokroviteljstvom ljubljanskega župana g. dr. Dinka Pua, je prisostvoval kot delegat zveze njen tajnik g. polkovnik Blaha. Vodstvo turnirja je bilo v rokah g. podpolkovnika Cvetka, dr. Lapažne in inž. Honzaka, kot tehnični vodja pa je fungiral g. Kodrič. Ilirija je poslala v borbo osem tekmovalcev, Makabi (Zagreb) šest, Concordia (Zagreb) štiri gospode in tri dame, Maribor pa štiri.

Tekmovanje je izpadlo takole:

I. Floret juniorjev (7 tekmovalcev): 1. Radovič (Concordia), 2. Prezelj (Ilirija), 3. Reichenfeld (Makabi).

II. Floret dame-juniorke (4 tekmovalke): 1. Šole (Concordia), 2. Pecheim (Concordia), 3. Mudrič (Concordia). — Ilirija se tega tekmovanja ni udeležila, ker nima juniorke.

III. Floret seniorji (9 tekmovalcev): 1. Podhraški (Concordia), 2. Tretinjak (Concordia), 3. Pengov (Ilirija).

IV. Sablja juniorji: 1. Radovič (Concordia), 2. Pengov (Ilirija), 3. Mandelje (Ilirija).

V. Meč juniorji: 1. Koršič (Ilirija), 2. Arnstein (Makabi), 3. Radovič (Concordia).

Tekmovanje v meču in sablji za seniorje se v trenutku, ko to poročamo, še vrši.

bi morali biti toliko disciplinirani, če ga njegov tovariš polomi da igrajo še z večjo voljo, ne pa, da nalašč popusti, kar se je že ponovno in to tudi danes zgodilo.

Sodnik g. Deržaj je sodil dobro

Hermes B : Primorje B 6:0 (3:0).

V predtekmi je hermežanska rezerva zaslužno odpravila juniorje Primorja. Sodil je g. Strah.

DRUGORAZREDNE PRVENSTVENE TEKME

Slovan : Jadran 1:0 (0:0).

Reka : Korotan 3:0.

BSK : Jugoslavija 6:0 (5:0)

Beograd, 6. maja. m. Za današnje nogometno tekmo med starima rivaloma je vladalo v vseh sportnih krogih veliko zanimanje. Tekma je bila na igrišču Jugoslavije. BSK je nastopil s svojo običajno močno postavbo, Jugoslavija pa s tremi rezervami. Že od vsega početka je razvil BSK lepo povezano igro in prevzel vodstvo, ki ga je držal do konca. Moštvo BSK je bilo stalno pred vratni Jugoslavije in je zabilo svojemu staremu nasprotniku v mrežo šest golov.

Mariborski sport

SK Svoboda—SK Gradjanski Čakovec 2:0 (1:0)

Maribor, 6. maja.

Danes sta se pomerila na igrišču SK Železničarja najboljši plasirana kluba drugega razreda M. o. Ob vstopu na igrišče sta imela rivala povsem enake izgleda. V 90 minutah pa se je izkazalo, da je Svoboda, ki je danes nesporno odigrala svojo najboljšo tekmo, baš za toliko boljša, kakor to izkazuje rezultat.

Levi delci na zmagi ima srednji krilec Tkalec, ki danes na tem mestu v Mariboru vsekakor prednjači. V napadu, ki je izredno dobro držal oster tempo, so si sile precej izenačene. Stranska krilca sta zanesljivo, stebel obrambe pa je hladnokrvni Novak. Volja, s katero je Svoboda vzdržala vseh 90 minut, manjka marsikateremu prvorazrednemu moštvu. Zmago je vsekakor zaslužila. Pa tudi gostje so zapustili izredno dober vtis in so že daleč preko začetniških težkoč. S to zmago je zasedla Svoboda prvo mesto drugega razreda in se s tem kvalificirala za izločilno tekmovalje okrogne prvega drugega razreda LNP. Sodil je g. Bergant dobro.

Celjski sport

Celje, 6. maja. Dopoldne je bila na Glaziji nogometna tekma med tiskarskimi stavci, ki je končala z zmago »boljših« v razmerju 3:0.

Dopoldne je bila istotam važna prvorazredna nogometna tekma med SK Celjem in SK Železničarjem iz Maribora. Celjanom je šlo za to, da si končno javno zagotovijo mesto v prvem razredu, Železničarjem pa za prvo mesto na tabeli. Po ogrojeni in živavi borbi je zmagal SK Železničar v razmerju 5:2 (4:1). Sodil je dobro g. Jordan iz Ljubljane. — V predtekmi je rezerva SK Železničarja porazilo rezevo SK Celje z rezultatom 4:0 (0:0).

Propagandni lahkoatletski meeting Primorja

Ljubljana, 6. maja. Radi dežja se je vršil meeting samo v nedeljo popoldne. Grajati bi bilo tudi nesodelovanje sodnikov. Od določenih zveznih sodnikov, se je nahajal ob določenih ure samo eden, kateremu se je pozneje pridružil še eden — ki ni bil določen.

Dopoldne se je nahajalo na igrišču veliko atletov, od katerih je popoldne izostalo v prepričanju, da se tudi popoldne ne bo na terenu našlo dovolj sodnikov. In res. Popoldne sta prišla na igrišče zopet samo dva zvezna sodnika, od njih zopet en prostovoljec — nedelegirani Prireditel pa so omogočili iz prijaznosti razni pomožni sodniki, na čelu jim vedno pripravljen in točen kot sodnik ter velik organizator sporta pri nas, gosp. Gorjanec!

GG. sodniki: tako ne gre naprej! Tako se ne vrši propaganda lahkoatletskega sporta!

Pri prireditvi so nastopili zopet samo atleti Primorja. Tekališče in skakalnica, ki se v celoti nahajata v popravilu, sta v veliki meri vplivala na dosežene rezultate, istotako močan protiveter v tekah, zlasti na 100 in 200 m. Vendar je večina doseženih rezultatov zadovoljiva.

V naslednjem doseženi rezultati:

Tek 100 m seniorji: 1. Cerar 11.9; 2. Štok 12.5; 3. Košir 13.2.

Tek 100 m juniorji: 1. Malnarič 12.2; 2. Tršar 12.6; 3. Jaklič 13.8.

Močan protiveter, rezultata zmagovalcev dobra

Nedelja kulture in prosvete

Po društvenih dvorana

Pevski nastop ljubljanskih srednjih šol

Ljubljana, 6. maja.

Z veseljem moramo beležiti velik podvig gojenja glasbene umetnosti po šolah, kjer se mladini danes zopet močneje vcepja smisel in ljubezen do nedvomno bistvene sestavine človekovega izživljanja. Kajti gotovo je glasba toliko važen činitelj v splošnem skupnostnem in posameznem življenju, da je nesmisel, početi z njo kot s slučajnostnim pojavom, ki je pač za del ljudi s prirojenim zanimanjem zanj pomemben in ga je treba gojiti le zato, da se tem pomore izoblikovati ta posebni čut, ki pa nima nikakega globljega pomena. Baš izkustvo, posegajoče tja v najdaljšo zgodovino, kaže obratno, da je glasba bila vedno odločilni faktor v razvoju in oblikovanju raznih kultur, na kar so vedno tudi opozarjali veliki misleci in kar so zelo upoštevali odlični narodovi voditelji. Če je že Konfucij v petem stoletju pr. Kr. dejal, da poslušaj glasbo dežele, katere prav in blagostanje hočeš spoznati, če je Platon napisal, da propadanje glasbe pomenja propad dobrih šeg in npravi vse države, če so glasbo tudi v našem srednjem veku tako cenili, da so jo postavljali med glavne predmete na najvišjih šolah, in če je bila še nedavno glasbena izobrazba predpogoj za izobrazbo na sploh, je vse to dokaz spoznanja njenega visokega pomena v človeški skupnosti in občutovanja velike odvisnosti ugodnega človeškega razvoja od pravega glasbenega izživljanja. In ni brez pomena, da se danes živi ljudski pregovor, ki te svari pred človekom, ki ne ljubi petja. Vse to je poleg drugih izkustev dokazuje, da je glasba ena glavnih sil, ki človeka oplemenituje in dviga in zdi se, da je danes v splošnem veliko preziranje in omaloževanje prave glasbene umetnosti ena tipičnih lastnosti našega do skrajnosti zmaterializiranega časa. Prav zato pa menim, da je za ozdravljenje tega negativnega mišljenja velikega pomena, da se zopet prične prav pri mladini s smiselno gojitvijo in vlivanjem večjega zanimanja za glasbo na sploh in moramo res visoko ceniti delo vseh onih vzgojiteljev, ki resno opravljajo to poslanstvo.

Nastop desetih srednješolskih zborov na današnji matineji v unisoni dvorani je v splošnem prezeval zelo lepo sliko. Kajti vsi nastopi so brez izjeme pokazali resno voljo in pravo stremiljenje v smeri proti pravemu glasbenemu pojmovanju in izživljanju, nekateri od njih (zbor I. dr. realne gimnazije in dekliški zbor dr. učiteljskega) pa so zapustili še celo vtis prav tesnega približanja k čisti umetniški reprodukciji. Tudi gojitev primitivnih instrumentov (orglice, harmonike) ni odklonila, kajti prav otroku ugne tako muziciranje vzbuditi in oživiti veselje in navdušenje, ki se z leti pri pravem talentu mora spremeniti v najuspešnejše udeleževanje na glasbenem reproduktivnem polju: če pa ne, pa mu ostane dostopna vsaj ta nižja stopnja, kar je boljše kakor nič. — K izbiro sporeda bi bilo sicer marsikaj pripomniti, vendar pa je zaenkrat že to, kar smo slišali, zlasti s spredaj omenjenega stališča, vsesga priznanja vredno in sprejemamo ta koncert z edino željo — v tej smeri razvojno naprej!

Železniški upokojenci za zdravstveni fond

Ljubljana, 6. maja.

Danes dopoldne so imeli železniški upokojenci lepo uspešno zborovanje, na katerem so razpravljali o potrebi samopomoči za zavarovanje za slučaj bolezni. Zborovanje je bil ga je udeležilo nad 350 upokojencev, je otvoril načelnik v p. g. Vargazon. Takoj nato je poročal o položaju upokojencev g. Stanko, ki je opisal velike redukcije, katere so pretrpeli upokojenci v teku let, saj kreditni upokojenci še danes zamažajo na prevedbo. Upokojenci so izgubili skoraj vse pravice na vozne ugodnosti. Zelo se je poslabšal tudi položaj v bolnišnem fondu, kjer je uprava brez glavne skupščine povisala prispevek za 100%, ugodnosti pa zmanjšala za polovico zaradi slabega stanja stanja. Glavna skupščina je sedaj odklonila vse predloge za vrnitev pravic upokojencem in zato je umljivo razburjenje le-teh, ki so deloma že izstopili iz fonda, deloma pa iščejo pota, kako bi se rešili tega humanitarnega fonda. Edini izhod je samopomoč, ker so bile vse dosedanje intervencije, vloge in pritožbe zaman.

Načelnik g. Vargazon je nato pojasnil določbe

Rakete proti toči. Uspehi, ki so jih dosegli v Franciji in Švici z raketami proti toči, so dali pobudo za slične poskuse tudi v Avstriji. Te dni so preizkusili rakete proti toči na vojaškem vežbališču v Mauternu. Spustili so rakete 100 do 1000 m visoko. Učinek je bil prav viden. Nebo, ki je bilo poprej zakrito s črnimi oblaki, se je po izstrelitvi druge rakete zjasnilo, oblaki so se razmeknili in toče ni bilo najbrže zato, ker sploh ni nameravala padati. ene.

Kuhinjski ali hišni ščurki so hudi sovražniki stene.

Jedilne gobe niso rastlina ampak sad.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve viden napredek Skoberneta, ki je s prestopom sunil kroglo 11.37 m.

Troskok juniorji: 1. Malnarič 12.19; 2. Tršar 11.91; 3. Jaklič 11.30; 4. Raič 11.08. Odlični rezultati talentiranih juniorjev začetkom sezone!

Troskok seniorji: 1. Perpar 12.48; 2. Luschan 10.89.

Tek 200 m seniorji: 1. Štok 25; 2. Perpar 25.1; 3. Krevs 25.8.

Tek 200 m juniorji: 1. Malnarič 25.8; 2. Jaklič 26.4; 3. Jež 27.1.

Met diska: 1. Skoberne 30.28; 2. Luschan 28; 3. Štok 27.20.

Tek 800 m: 1. Ošabnik 2.14; 2. Gombač 2.14.4; 3. Srakar Ivan 2.16; 4. Ogrin 2.19.8.

Tek 1500 m: 1. Krevs 4.22.9; 2. Srakar 4.30.5; 3. Svetina 4.59.8. Dober Krevsov rezultat na slabem terenu in brez konkurence.

Skok v daljavo juniorji: 1. Malnarič 5.87; 2. Tršar 5.44; 3. Jaklič 5.07; 4. Kulakov 5.05. Med juniorji vidno izkačeta Malnarič in Tršar.

Met kroglice: 1. Skoberne 11.20; m 2. Perpar 11.19; 3. Štok 10.11; od zadnje prireditve v